

Sygn. akt I C 1273/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2018 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. S. (1) i J. B.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. Oddala powództwo;

II. Zasądza od A. S. (1) i J. B. na rzecz (...) S.A. z siedziba

w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 1273/17

UZASADNIENIE

A. S. (2) i J. B. skierowali przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. pozew o zasądzenie na ich rzecz solidarnie kwoty 110 793,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem nadpłaconych rat kredytu, wynikających z umowy kredytu hipotecznego numer (...), opierając się na twierdzeniu, że klauzule waloryzacyjne z § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1 oraz § 11 ust. 5, stanowią klauzule niedozwolone i nie wiążą stron kontraktu. Nadpłata została obliczona na dzień 3 listopada 2017 roku. Powodowie uznali, że klauzule naruszają również zasady współzycia społecznego, gdyż wykorzystując ich niewiedzę i brak doświadczenia jako konsumentów prowadzą do naruszenia równowagi stron umowy.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania, w sześciokrotnej wysokości stawki minimalnej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (pozew – k. 2-5).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zakwestionował, by zachodziły przesłanki do uznania umowy za nieważną bądź bezskuteczną, podniósł zarzut braku solidarności czynnej po stronie powodów, a z ostrożności procesowej zarzut przedawnienia roszczenia (odpowiedź na pozew – k. 41-65).

Pismem z 22 maja 2018 roku swój pogląd w sprawie przedstawił Rzecznik (...), który wywiódł, że kredyt został udzielony powodowi w PLN i miał być spłacany w PLN. Indeksacja wynikająca z umowy, prowadząca do zmiany wysokości świadczenia w zależności od kształtowania się waluty obcej (CHF) stanowi wariant waloryzacji uregulowanej w art. 358¹ § 2 k.c. Klauzule waloryzacyjne mają charakter blankietowy, nie spełniają warunku formalnej i materialnej przejrzystości i transparentności postanowień umowy, odwołują się do miernika wartości nie mającego

charakteru obiektywnego i zewnętrznego, gdyż odwołanie następuje do kursów obowiązujących u kredytodawcy. Powoduje to, że nikt, poza przedsiębiorcą, nie jest w stanie zweryfikować zasad ustalania kursów walut, a w konsekwencji rat kapitałowo-odsetkowych. Klauzule powodują pobieranie przez kredytodawcę dodatkowego zysku poprzez stosowanie niejednolitego miernika wartości. Mają charakter rozrachunkowy skoro kredytodawca w relacji z kredytobiorcą nie dokonuje kupna i sprzedaży waluty obcej – jednostronnie ustalony i pobierany zysk banku nie jest powiązany z istotą i funkcją klauzul waloryzacyjnych. Podsumowując Rzecznik (...) stwierdził, że klauzule waloryzacyjne stanowią nieuczciwe postanowienia umowne (stanowisko RF – k. 367-415).

Pismem z 5 czerwca 2018 roku swój pogląd w sprawie wyraził Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wskazał, że postanowienia umowne, które dotyczą waloryzacji kredytu oraz rat kredytu zawarte w § 7 ust. 1 i § 11 ust. 5 umowy kredytowej, są niedozwolonymi klauzulami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a jednocześnie nie regulują one głównych świadczeń stron. Kwestionowane przez powodów postanowienia przyznają pozwanemu uprawnienie do uzyskania dodatkowego wynagrodzenia, którego oszacowanie dla konsumentów jest niemożliwe ze względu na brak oparcia zasad ustalania kursów o obiektywne i przejrzyste kryteria, co wyklucza możliwość zweryfikowania przez konsumentów prawdziwości i zasadności działań podejmowanych przez pozwanego. W rezultacie postanowienia te nie wiążą konsumentów już od chwili zawarcia umowy. Prezes UOKiK podniósł, iż nie jest dopuszczalne zastąpienie abuzywnych postanowień przepisami dyspozytywnymi, a także nie jest możliwa zmiana ich treści przez Sąd. Wobec wyłączenia z treści umowy kwestionowanych przez powodów postanowień w jego ocenie pojawiają się wątpliwości co do możliwości dalszego wykonywania umowy co może wpływać na ważność całego kontraktu (stanowisko Prezesa UOKiK – k. 424-432v).

Na dalszym etapie postępowania strony pozostały przy swoich stanowiskach procesowych (replika na odpowiedź na pozew – k. 283-286, pismo procesowe pozwanego – k. 298-301v, protokół z rozprawy – k. 479-483).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 lipca 2006 roku A. S. (1) i J. S. (obecnie nosząca nazwisko B.) złożyli do (...) Banku S.A. (aktualna nazwa (...) S.A.) wnioski o udzielenie kredytu (...) hipoteczny w wysokości 500 000 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego.

(...) Banku S.A. zapoznał przyszłych kredytobiorców z warunkami udzielania kredytów złotówkowych i kredytów złotówkowych waloryzowanych walutą obcą, a także poinformował o skutkach zmiany kursu waluty, tj. o możliwym wzroście kosztów obsługi zaciągniętego kredytu.

W dniu 11 września 2006 roku (...) Bank S.A. wydał na rzecz A. S. (1) i J. B. decyzję o udzieleniu kredytu w kwocie 500 000 złotych, waloryzowanego CHF, na finansowanie budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego realizowanej na działce gruntu oznaczonej numerem ew. (...) w miejscowości Osiedle (...), przy ul. (...), gm. M. (kwota 492 610,84 zł) oraz finansowanie opłat związanych z uruchomieniem kredytu – składka ubezpieczeniowa (kwota 7 389,16 zł).

W dniu 13 września 2006 roku A. S. (1) i J. B. zawarli z (...) Bankiem S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy ww. umowy bank udzielił A. S. (1) i J. B. kredytu na finansowanie budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego realizowanej na działce gruntu oznaczonej numerem ew. (...) w miejscowości Osiedle (...), przy ul. (...), gm. M. (kwota 492 610,84 zł) oraz finansowanie opłat związanych z uruchomieniem kredytu – składka ubezpieczeniowa (kwota 7 389,16 zł), w kwocie 500 000 zł, waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 1, 1A, 2, 3 umowy). Kredyt ma zostać spłacony w ciągu 252 miesięcy, tj. do 3 października 2027 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Kwota udzielonego kredytu (500 000 zł) została określona w CHF na podstawie kursu kupna CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 7 ust. 1).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, która w dniu zawarcia umowy wynosiła 2,45 % w stosunku rocznym. Dopuszczono możliwość zmiany wysokości oprocentowania w przypadku zmiany stopy referencyjnej określonej dla franka szwajcarskiego oraz zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w Szwajcarii (§ 1 ust. 8, § 10 ust. 1 i 2). W umowie ustalono także, że w okresie do czasu przedłożenia odpisu księgi wieczystej potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu, w celu refinansowania ubezpieczenia pomostowego, oprocentowanie kredytu będzie zwiększone o 1% (§ 1 ust. 8, § 3 ust. 5 umowy).

A. S. (1) i J. B. zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat wyrażonym w CHF (§ 11 ust. 1 i 2 umowy).

W § 11 ust. 5 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 umowy).

A. S. (1) i J. B. dokładnie zapoznali się z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowali. Byli świadomi że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 30 ust. 1 umowy).

Kredytobiorcy zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązujących w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptowali (§ 30 ust. 2 umowy).

Kredyt został uruchomiony 18 września 2006 roku. Wypłacono go w całości. Ostaną transza kredytu pochodziła z 11 kwietnia 2007 roku.

W dniu 20 czerwca 2007 roku A. S. (1) i J. B. złożyli do (...) Banku S.A. wnioski o powiększenie o kwotę 70 000 złotych kredytu udzielonego umową z 13 września 2006 roku.

Na mocy aneksu nr (...) do umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF do 570 000 złotych podwyższona została kwota kredytu (§ 1 ust. 1A, § 1 ust. 2 aneksu). Powiększone środki zostały przeznaczone na finansowanie budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnej realizowanej na działce gruntu oznaczonej numerem ew. (...) w miejscowości Osiedle (...), przy ul. (...), gm. M. (§ 1 ust. 1 A aneksu). Zmieniono oprocentowanie kredytu, wyliczając je według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego, powiększona o stałą marżę Banku w wysokości 1,2%. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia aneksu wynosiło 3,90%. Do czasu przedłożenia odpisu księgi wieczystej potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu, w celu refinansowania ubezpieczenia pomostowego, oprocentowanie kredytu będzie zwiększone o 1% (§ 1 ust. 8 umowy, § 10 ust. 1 i 2 aneksu)

(kopia umowy kredytu – k. 11-15, kopia zaświadczenia – k. 21-25v, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 67-83v, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych – k. 88-92v, wnioski o udzielenie kredytu – k. 94-97 i 109-115, kalkulacja kredytu – k. 99-100, oświadczenia – k. 102, 103, 104, 124, decyzje kredytowe – k. 105-107 i 117-118, aneks nr (...) – k. 120-122, zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 126).

Z dniem 1 lipca 2009 roku zmianie uległy postanowienia Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach kredytów mieszkaniowych (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu do ww. Regulaminu w rozdziale I definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, ujętych w tabelach kursowych banku.

Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu, wprowadzając stosownie postanowienia do § 27 Regulaminu.

Aneks umożliwiający spłatę kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji został zawarty w dniu 21 sierpnia 2012 roku

(aneks do umowy – k. 19-20v, kopia informacji dla klienta – k. 128-128v, pismo okólne z dnia 30 czerwca 2009 r. – k. 130-131, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych – k. 132-139v, pismo okólne z dnia 20 kwietnia 2009 roku z regulaminem – k. 141-150)

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego.

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. - k. 235-259v, zeznania świadka M. D. – k. 457, 467-473).

A. S. (1) i J. B. do sierpnia 2012 roku spłacali raty kapitałowo-odsetkowe w złotych polskich, obecnie spłacają je w CHF (kopia zaświadczenia – k. 21-25v, zeznania powódki – k. 482, zeznania powoda – k. 480-482).

Pismem z 3 października 2017 roku A. S. (1) i J. B. wezwali (...) S.A. do zapłaty 118 018,12 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia wezwania tytułem nadpłat rat kredytowych, wynikających z abuzywnych postanowień waloryzujących kredyt. Bank nie uznał roszczenia o zapłatę (pismo – k. 29, potwierdzenie nadania pisma – k. 30).

Dowody z dokumentów Sąd uznał za pełnowartościowe, bowiem ich forma i treść nie były kwestionowane przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania świadka M. D. korespondują z dowodami w postaci dokumentów i były przekonujące.

Zeznania powodów Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Co do zasady powodowie potwierdzili, że uzyskali informacje o ryzyku kursowym związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą i oprocentowaniu kredytu, lecz z uwagi na lepsze warunki zdecydowali się na tę opcję.

Sąd postanowił oddalić wnioski powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z przyczyn przedstawionych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd pominął materiał w postaci następujących opracowań i pism, w zakresie wyrażanych tam poglądów i opinii:

- a) „Informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Wpływ na instytucje finansowe” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 181-212 i 302-333v),
- b) „Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 214-220),
- c) „Tabeli kursowej (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. (k. 235-259v) – w zakresie szerszym, niż opis metodologii sporządzania przez bank własnej tabeli kursowej,
- d) Opinia prawna w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczenia wyplaconego kredytobiorcy kapitału

kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu” autorstwa M. K. (k. 263-265v),

e) Białej księgi kredytów frankowych w Polsce” – (...) Banków (...) (płyta CD - k. 275A)

– bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd pominął materiał dowodowy w postaci opinii biegłego (k. 152-179) ponieważ została wykonana na podstawie umowy, której stronami nie byli powodowie i która nie jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Sąd pominął materiał dowodowy w postaci kopii odpisów wyroków sądów powszechnych wraz z uzasadnieniami, (k. 222-229v i 267-274v), bowiem orzeczenia nie mają charakteru prejudycjalnego w niniejszej sprawie i nie dotyczą przedmiotowej umowy kredytowej.

Sąd pominął również materiał w postaci zestawień (k. 26-28), obwieszczenia (k. 231-233), tabel kursów (płyta CD – k. 276A), opinia do ustawy (k. 277-281v) – jako niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Umowa kredytu zawarta przez A. S. (1) i J. B. z (...) Bankiem S.A. jest czynnością prawną, typem umowy uregulowanej w art. 69 Prawa Bankowego z dnia 29 sierpnia 1997 r., zaś umowna waloryzacja zobowiązana wyrażonego w złotych kursem CHF była dopuszczalna w dacie zawarcia umowy w świetle art. 358¹ § 2 k.c.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 Prawa Bankowego w brzmieniu z dnia zawarcia umowy kredytu przez powoda, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Umowa kredytu zawarta przez strony postępowania w dniu 13 września 2006 roku, zmieniona aneksami z 5 października 2007 roku i 21 sierpnia 2012 roku, określa kwotę i walutę kredytu (początkowo 500 000 zł, następnie 570 000 zł), a także zasady i termin spłaty kredytu (spłata w ciągu 252 miesięcy, tj. do 3 października 2027 roku, poprzez comiesięczną zapłatę kapitału wraz z odsetkami w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie sporządzonym

w CHF), i wysokość oprocentowania kredytu a także warunki jego zmiany. Zasady oprocentowania zmiennego ustalone umową spełniają podstawowe kryteria wyznaczone przez art. 69 ust. 2 pkt 5 i art. 76 prawa bankowego; wskazane zostały w § 1 ust 8 umowy oraz § 10 umowy, później § 1 ust. 8 aneksu. Powołane zapisy umowne nie kłócą się z elastyczną formułą ww. regulacji ustawowej i są dopuszczalne w świetle zasady swobody umów. Odniesienie się stron w umowie do czynników zewnętrznych, pozaumownych, mających uzasadniać zmianę oprocentowania, jest dopuszczalne i nie uzasadnia stwierdzenia nieważności ipso iure, szczególnie jeżeli racją takiego rozwiązania umownego jest konieczność dopasowania świadczeń wynikających z umowy do zewnętrznych realiów ekonomicznych, co stanowi o ekonomicznym sensie samej zawartej przez strony umowy kredytu.

W dacie zawarcia przedmiotowej umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądz, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). W świetle ww. przepisu waloryzacja wartości CHF kredytu zaciągniętego przez powódkę nie może być uznana za sprzeczna z prawem.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.), uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca. Ustalenie, czy klauzula wzorca umowy powoduje taką nierównowagę, dokonane może być w szczególności przez porównanie sytuacji konsumenta w razie zastosowania tej klauzuli z sytuacją, w której byłby konsument, gdyby zastosowane zostały obowiązujące przepisy prawa. Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi.

Sąd podziela zarzut powodów, iż postanowienie umowne nakazujące spłatę rat kapitałowych wg kursów PLN/CHF ustalonego w tabeli kursowej banku należy uznać za postanowienie abuzywne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Takie rozwiązanie, jak zastosowane w § 11 ust. 5 przedmiotowej umowy, skutkuje pozbawieniem konsumenta wpływu na sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego, wedle którego ma nastąpić spłata raty. Abuzywność postanowienia umownego z § 11 ust. 5 została stwierdzona w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z dnia 27 grudnia 2010 roku, sygn. akt XVII AmC 1531/09, zgodnie z którym zostało uznane za niedozwolone postanowienie wzorca umowy o treści „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W myśl art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1634) wyrok ten ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wpis postanowienia wzorca umownego do rejestru nastąpił pod numerem 5743 w dniu 5 maja 2014 r.).

W ocenie Sądu konieczność respektowania rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK wyklucza w niniejszym postępowaniu ponowną analizę, czy omawiana klauzula z § 11 ust. 5 umowy z 13 września 2006 r., zawartej przez powodów z (...) Bankiem S.A., stanowi postanowienie abuzywne. Sąd orzekający w tej sprawie nie tylko jest

związany mocą wyroku wydanego przez SOKiK, lecz nadto podziela argumentację przedstawioną w uzasadnieniu tego orzeczenia, iż „...kwestionowane w pozwie postanowienie umowne daje Bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe. Znamienne bowiem, że czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta.. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. W ocenie Sądu, taka regulacja stanowi o naruszeniu przez Bank dobrych obyczajów. Te nakazują bowiem, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia”.

Powodowie zawarli umowę 13 września 2006 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwanego bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzula zawarta w § 11 ust. 5 ww. umowy nie wiąże powodów, są oni jednak związani umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonej klauzuli, bowiem w jej miejsce możliwe jest zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym lub zwyczajów na rynku walutowym. Podnieść wszak należy, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Obecnie obowiązującym przepisem dyspozytywnym jest art. 358 § 1 i 2 k.c. - jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Przepis ten wszedł jednakże w życie w dniu 24 stycznia 2009 roku, co oznacza, iż nie mieć zastosowania do umowy zawartej przez powodów, skoro abuzywna klauzula zawarta w § 11 ust. 5 umowy nie wiąże powodów od początku, tj. od 13 września 2006 roku.

W ocenie Sądu należy w tej sytuacji zastosować przez analogię, obowiązujący w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. Zgodnie z tym przepisem jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013).

Alternatywnie należy dopuścić, na zasadzie zwyczaju obowiązującego na rynku walutowym, że spłata w PLN raty wyrażonej w CHF może nastąpić według rynkowego kursu sprzedaży CHF, który to kurs jest możliwy do ustalenia przy powszechnej dostępności danych o kursach oferowanych na rynku.

Powodowie dochodzili kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy sumą rat zapłaconych w walucie polskiej i sumą tych rat przy założeniu, że kredyt nie jest waloryzowany walutą obcą. Takie założenie jest sprzeczne z wolą stron umowy. Kluczową cechą przedmiotowej umowy jest waloryzacja kredytu zmieniającą się wartością CHF, w związku z czym bank oparł wysokość oprocentowania kredytu na stawce LIBOR dla CHF, a nie na stawce WIBOR właściwej dla międzybankowego rynku złotowego. Zaoferowany przez powodów dowód z opinii biegłego nie mógł zostać uwzględniony, bowiem powodowie przyjęli założenie, że udzielony im kredyt nie jest waloryzowany CHF. Takie założenie jest sprzeczne z umową kredytu zawartego z pozwanym. Powodowie mogliby dochodzić zapłaty jedynie nadwyżki pomiędzy sumą zapłaconych w PLN rat wyrażonych w CHF przy zastosowaniu kursu z tabeli banku, a sumą ratami w złotych wg średniego NBP lub kursu rynkowego. Powodowie jednak wysokości tak określonej kwoty nie wykazali i nie dochodzili.

Umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Sprzeczność taka musiałaby istnieć w chwili zawierania umowy. Tymczasem jak wskazali sami powodowie w chwili przyznania kredytu zdecydowała się na kredyt waloryzowany kursem franka szwajcarskiego ponieważ odpowiadała im wysokość rat. W początkowym okresie obowiązywania umowy była ona korzystna dla powodów. W chwili zawierania umowy, ten rodzaj kredytu, stanowił dla A. S. (1) i J. B. korzystną ofertę rynkową. Powodowie oświadczyli zarówno w samej umowie jak i w czasie zeznań przed sądem, iż zdawali sobie sprawę z możliwego do wystąpienia ryzyka kursowego (§ 30 umowy). Bank zapewnił powodom możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od przyszłych kredytobiorców zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. Powodowie nie wykazali, iżby bank w chwili zawarcia umowy kredytu dysponował wiedzą o przyszłym kryzysie na rynku finansowym i znacznym wzroście kursu PLN/CHF. W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa zawarta przez powodów w dniu 13 września 2006 roku była wynikiem zachowania się banku w sposób nielojalny lub nieuczciwy.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powodowie przegrali sprawę w całości, jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie ich kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w części, tj. w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika (2 700 złotych). Sąd podzielił argument powodów o abuzywności danego postanowienia umownego. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a drugą przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Podnieść wreszcie trzeba, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań waloryzowanych kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.